

УДК 621.311: 681.5

М.Ф. Бондаренко, д.т.н., проф.

З.В. Дудар, к.т.н., проф.

М.В. Збітнева, аспір.

Харківський національний університет радіоелектроніки

МЕТОДИ ТА АЛГОРИТМИ АНАЛІЗУ КОНФІГУРАЦІЇ МЕРЕЖІ

Розглянуто предикатні моделі елементів і підстанцій електричних мереж. Для розв'язання задачі аналізу конфігурації електричної мережі запропоновано нові методи та алгоритми їх реалізації, які дають можливість розробки ефективного програмного забезпечення АСДУ.

У рамках диспетчерського управління електричними мережами багато уваги приділяється розв'язанню комплексу завдань, пов'язаних з аналізом конфігурації мережі. Модернізація устаткування автоматизованих систем диспетчерського управління (АСДУ), зокрема, заміна застарілих щитів з мнемосхемами і моніторів з електронно-променевими трубками сучасними панелями на базі рідких кристалів (TFTP- Thin Film Tfansistors Panel, PDP – Plasma Digital Panel і т.і.) , дозволяє значно розширити можливості графічного відображення інформації і коло задач, автоматично розв'язуваних АСДУ.

Сумісність сучасних SCADA-систем [1] з високорівневими мовами програмування дає можливість розробляти ефективні спеціалізовані пакети прикладних програм для розв'язання конкретних задач диспетчерського управління.

У даній роботі розглянуто розв'язання наступних задач аналізу конфігурації мережі.

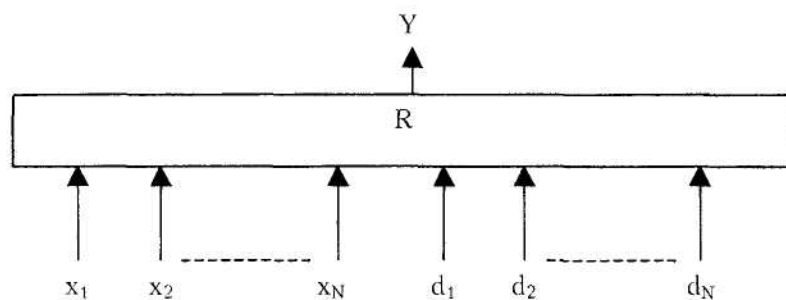
1. Задача виділення групи елементів за ознакою загальних властивостей. Далі будемо називати її А-задача.

2. Задача виявлення обриву електричної мережі (В-задача).

3. Задача формування системи рівнянь вузлових напруг (С-задача).

Для розв'язання цих задач нами розроблені математичні моделі [2] підстанції електричної мережі і елемента електричної мережі, що базуються на алгебрі кішцевих предикатів і предикатних операцій [3].

Предикатну модель елемента електричної мережі (Е-модель) показано на рис. 1, а предикатну модель підстанції мережі (П-модель) – на рис. 2.

*Рис.1. Модель елемента електричної мережі
 $x_1, \dots, x_N$ – параметри-властивості; $d_1, \dots, d_N$ – параметри-дії;
 y – параметр-результат*

Е-модель описується предикатом першого порядку R , аргументами якого є набір властивостей конкретного елемента електричної мережі і функції його активізації. При розробці моделі використано об'єктно-орієнтований підхід.

П-модель враховує послідовність з'єднання елементів, їхнє взаємне розташування і властивості, дозволяє стежити за динамікою зміни конфігурації мережі. До її складу входять наступні предикати:

предикат I містить: загальні властивості елементів гілок, з'єднаних з даним вузлом, та інформацію про місце їхнього з'єднання; покажчики на відповідні предикати Q ;

предикат Q містить: загальні властивості елементів однієї гілки; покажчики на відповідні предикати P;
 предикат P містить: загальні властивості двох сусідніх елементів та інформацію про місце їхнього з'єднання; покажчики на предикати R цих елементів;
 предикат R являє собою модель елемента електричної мережі.

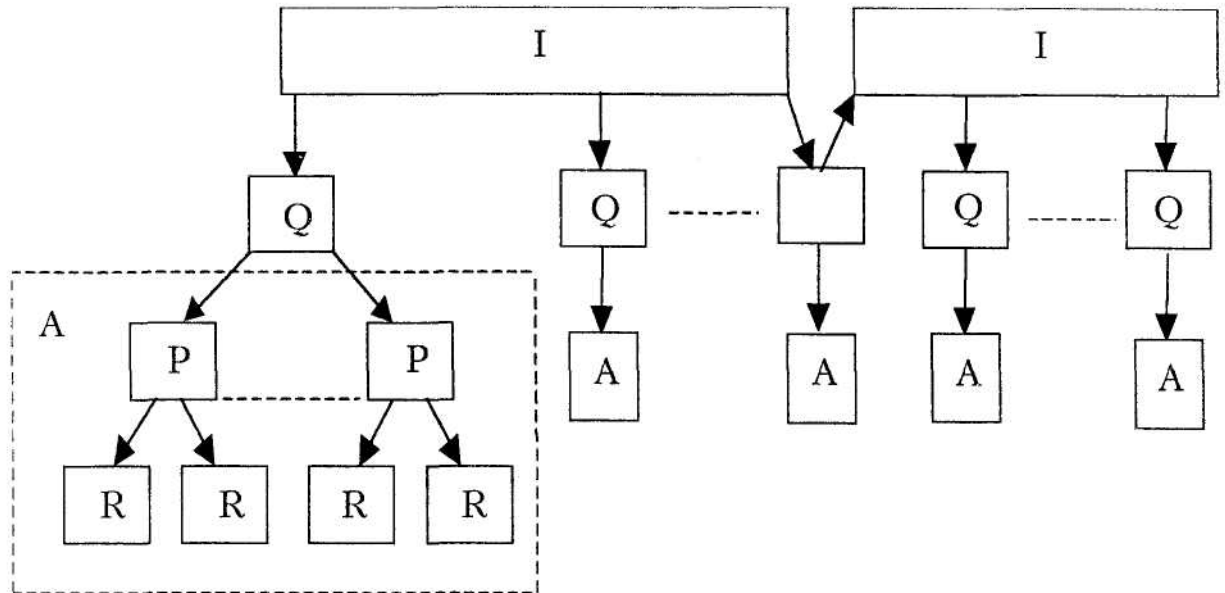

Рис. 2. Модель підстанції електричної мережі

Для розв'язання наведених вище задач розроблена група методів. Розглянемо метод знаходження загальних властивостей.

Метод знаходження загальних властивостей

Метод полягає у пошуку загальних властивостей для предикатів П-моделі в порядку P→Q→I при зміні властивостей рівня R. Перехід на більш високий рівень здійснюється при одержанні позитивного результату на поточному рівні. У даному випадку E-модель і П-модель описуються співвідношеннями (1)–(4).

Нехай:

Алфавіт змінних $B = \{x_1, \dots, x_N, d\}$, $x_1, \dots, x_N$ – змінні-властивості, d – змінна-дія. Тоді алфавіти букв: $A_x = \{a_1, a_2, \dots, a_N\}$, $A_d = \{b_1, b_2, \dots, b_N\}$. Кожна властивість x_i у даний момент часу t_i відповідає якомусь одному значенню a_i . Змінна-дія d є несуттєвою.

$$R(x_1, x_2, \dots, x_N, d) = x_1^{a_1} (d^{b_1} \vee d^{b_2} \vee \dots \vee d^{b_N}) \vee \dots \vee x_i^{a_i} (d^{b_1} \vee d^{b_2} \vee \dots \vee d^{b_N}) \vee \dots \vee x_N^{a_N} (d^{b_1} \vee d^{b_2} \vee \dots \vee d^{b_N}) = x_1^{a_1} \vee \dots \vee x_i^{a_i} \vee \dots \vee x_N^{a_N}; \tag{1}$$

$$P(R_i(x_1, x_2, \dots, x_N, d), R_j(x_1, x_2, \dots, x_N, d), d) = R_i(x_1, x_2, \dots, x_N, d) \wedge R_j(x_1, x_2, \dots, x_N, d); \tag{2}$$

$$Q(P_1(R_i(x_1, x_2, \dots, x_N, d), R_j(x_1, x_2, \dots, x_N, d)), \dots, P_N(R_i(x_1, x_2, \dots, x_N, d), R_j(x_1, x_2, \dots, x_N, d))) = P_1(R_i(x_1, x_2, \dots, x_N, d), R_j(x_1, x_2, \dots, x_N, d), d) \wedge \dots \wedge P_N(R_i(x_1, x_2, \dots, x_N, d), R_j(x_1, x_2, \dots, x_N, d), d); \tag{3}$$

$$\begin{aligned}
& I(Q_1(P_1(R_i(x_1, x_2, \dots, x_N, d), R_j(x_1, x_2, \dots, x_N, d))), \dots, \\
& , P_N(R_i(x_1, x_2, \dots, x_N, d), R_j(x_1, x_2, \dots, x_N, d))), \dots, \\
& , Q_N(P_1(R_i(x_1, x_2, \dots, x_N, d), R_j(x_1, x_2, \dots, x_N, d))), \dots, \\
& , P_N(R_i(x_1, x_2, \dots, x_N, d), R_j(x_1, x_2, \dots, x_N, d)))) = \\
& = Q_1(P_1(R_i(x_1, x_2, \dots, x_N, d), R_j(x_1, x_2, \dots, x_N, d))), \dots, \\
& , P_N(R_i(x_1, x_2, \dots, x_N, d), R_j(x_1, x_2, \dots, x_N, d))) \wedge \dots \wedge \\
& \wedge Q_N(P_1(R_i(x_1, x_2, \dots, x_N, d), R_j(x_1, x_2, \dots, x_N, d))), \dots, \\
& , P_N(R_i(x_1, x_2, \dots, x_N, d), R_j(x_1, x_2, \dots, x_N, d))). \quad (4)
\end{aligned}$$

Для даного методу розроблено алгоритм знаходження формул предикатів P, Q, I.

Алгоритм знаходження формул предикатів P, Q, I

Вхідні дані: E-модель; П-модель; елементи зі зміненими значеннями властивостей.

Вихідні дані: загальні властивості елементів підстанції для конкретної ділянки мережі.

Нехай:

I_i – поточний аналізований предикат I; Q_i – поточний аналізований предикат Q; P_i – поточний аналізований предикат P; R_i – поточний аналізований предикат R; R_x – предикат, у якого змінилося значення властивості (властивостей); mas_{R_x} – масив покажчиків на предикати R_x ; $length_{mas_{R_x}}$ – довжина mas_{R_x} ; $POS_{mas_{R_x}}$ – позиція R_x у mas_{R_x} .

ПОЧАТОК

- 1) **ДЛЯ** – кожного елемента mas_{R_x} ;
- 2) **ВИКОНАТИ**
- 3) – піднятися на P-рівень;
- 4) – обчислити формулу (2);
- 5) – **ЯКЩО** – формула (2)=1;
- 6) – **ТО** – піднятися на Q-рівень;
- 7) – обчислити формулу (3);
- 8) – **ЯКЩО** – формула (3) = 1;
- 10) – **ТО** – піднятися на I-рівень;
- 11) – обчислити формулу (4);
- 12) – **ІНАКШЕ** – перейти до кроку 14);
- 13) – **ІНАКШЕ** – перейти до кроку 14);
- 14) – **ЯКЩО** – $POS_{mas_{R_x}} < length_{mas_{R_x}}$;
- 15) – **ТО** – перейти до кроку 3) з наступним елементом mas_{R_x} ;
- 16) – **ІНАКШЕ** – **КІНЕЦЬ**.

Розглянемо рішення A-задачі.

Метод виділення елементів за ознакою загальних властивостей

A-задача полягає в пошуку множини елементів (O-множина), що мають загальні властивості. Виділення результуючого набору здійснюється за запитом оператора. Запит описується співвідношенням (5) у вигляді предиката першого порядку W.

Алфавіт змінних: $B = \{x, y, d\}$.

Алфавіти букв:

- $A_x = \{a_1, a_2, \dots, a_N\}$, де $a_1, a_2, \dots, a_N$ – назва властивості;
- $A_y = \{c_1, c_2, \dots, c_N\}$, де $c_1, c_2, \dots, c_N$ – значення властивості;
- $A_d = \{b_1, b_2, b_3, b_4, b_5\}$,

де b_1 – функція зміни кольору елемента; b_2 – функція малювання рамки навколо елемента; b_3 – функція виводу у файл властивостей елемента; b_4 – функція виводу на екран властивостей елемента; b_5 – функція виводу на друк властивостей елемента.

$$W(x, y, d) = ((x^{a_1} \nabla y^{c_1}) \circ (x^{a_2} \nabla y^{c_2}) \circ \dots \circ (x^{a_n} \nabla y^{c_n})) \wedge d^{b_1}, \quad (5)$$

де $\nabla - \wedge$ або $\wedge \neg$; $\circ$ – операція $\vee$ або $\wedge$.

Формула (5) спрощується за допомогою законів заперечення, хибності та істинності [3].

Математичний опис Е-моделі і П-моделі представлено у вигляді співвідношень (6)–(9). Алфавіт змінних $B = \{x_1, \dots, x_N, d\}$, $x_1, \dots, x_N$ – змінні-властивості, d – змінна-дія, що являє собою предикат впізнання предмета. Алфавіти букв: $A_{xi} = \{a_1, a_2, \dots, a_N\}$, $A_d = \{b_1, b_2, \dots, b_5\}$.

$$R(x_1, x_2, \dots, x_N, d) = x_1^{a_1} (d^{b_1} \vee d^{b_2} \vee \dots \vee d^{b_5}) \vee \dots \vee x_i^{a_i} (d^{b_1} \vee d^{b_2} \vee \dots \vee d^{b_5}) \vee \dots \vee x_N^{a_N} (d^{b_1} \vee d^{b_2} \vee \dots \vee d^{b_5}); \quad (6)$$

$$P(R_i(x_1, x_2, \dots, x_N, d), R_j(x_1, x_2, \dots, x_N, d)) = x_1^{a_i} \vee \dots \vee x_i^{a_i} \vee \dots \vee x_N^{a_j}; \quad (7)$$

$$Q(P_1(R_i(x_1, x_2, \dots, x_N, d), R_j(x_1, x_2, \dots, x_N, d))), \dots, P_N(R_i(x_1, x_2, \dots, x_N, d), R_j(x_1, x_2, \dots, x_N, d))) = x_1^{a_i} \vee \dots \vee x_i^{a_i} \vee \dots \vee x_N^{a_j}; \quad (8)$$

$$I(Q_1(P_1(R_i(x_1, x_2, \dots, x_N, d), R_j(x_1, x_2, \dots, x_N, d))), \dots, P_N(R_i(x_1, x_2, \dots, x_N, d), R_j(x_1, x_2, \dots, x_N, d))), \dots, Q_N(P_1(R_i(x_1, x_2, \dots, x_N, d), R_j(x_1, x_2, \dots, x_N, d))), \dots, P_N(R_i(x_1, x_2, \dots, x_N, d), R_j(x_1, x_2, \dots, x_N, d)))) = x_1^{a_i} \vee \dots \vee x_i^{a_i} \vee \dots \vee x_N^{a_j}. \quad (9)$$

Співвідношення (7)–(9) отримуються на підставі формул (2)–(4).

Метод виділення елементів за ознакою загальних властивостей полягає в активізації вниз по моделі операції пошуку елементів О-множини спочатку в напрямку на ширину по I, а потім у глибину від I до R. Метод вимагає виконання наступних операцій:

- формування запиту:
оператор задає формулу предиката W;
- перевірка на істинність запиту:
кожна властивість, зазначена в предикаті W, послідовно підставляється у формулу поточного розглянутого рівня П-моделі. Після чого обчислюється значення формули (5);
- надання результатів запиту:
знайдені елементи активізуються у відповідності до значень показника предиката впізнання предмета d.

Для даного методу розроблено алгоритм, що являє собою сукупність продукцій.

Алгоритм активізації елементів схеми підстанції за ознакою загальних властивостей

Вхідні дані: предикат W; Е-модель; П-модель.

Вихідні дані: активізовані елементи схеми підстанції.

Нехай:

I_i – поточний аналізований предикат I; Q_i – поточний аналізований предикат Q; P_i – поточний аналізований предикат P; R_i – поточний аналізований предикат R; z^{d_i} – зазначена в предикаті W функція виділення.

ПОЧАТОК

1)ЯКЩО – поточна вершина – предикат I;

I – I_i задовольняє запиту;

ТО – спуститись по покажчиках I_i до всіх R_i ∈ I_i;

I – виділити R_i ∈ I_i за допомогою z^{d_i} .

ІНАКШЕ – спуститись по покажчиках I_i до всіх Q_i ∈ I_i;

- 2)ЯКЩО** I – застосувати продукцію 2.
ТО – поточна вершина – предикат Q; I – Q_i задовольняє запити;
 – спуститись по покажчиках Q_i до всіх P_i ∈ Q_i;
 I
 – виділити R_i ∈ Q_i за допомогою z^{d_i};
ІНАКШЕ – спуститись по покажчиках Q_i до всіх P_i ∈ Q_i;
 I
 – застосувати продукцію 3.
- 3)ЯКЩО** – поточна вершина – предикат P;
 I
 – P_i задовольняє запити;
ТО – спуститись по покажчиках P_i до всіх R_i ∈ P_i;
 I
 – виділити R_i ∈ P_i за допомогою z^{d_i};
ІНАКШЕ – спуститись по покажчиках P_i до всіх R_i ∈ P_i;
 I
 – застосувати продукцію 4.
- 4)ЯКЩО** – поточна вершина – предикат R
 I
 – R_i ще не оброблявся;
 I
 – R_i задовольняє запити;
ТО – виділити R_i за допомогою z^{d_i}.
- 5)ЯКЩО** – не всі предикати I проаналізовані;
ТО – перейти до наступної вершини графа;
 I
 – застосувати продукцію 1;
ІНАКШЕ – **КІНЕЦЬ**.

Розглянемо рішення В-задачі.

Метод виявлення обриву електричної мережі

В-задача зводиться до виявлення ділянок електричної мережі, де відсутній струм. В-задача охоплює такі ситуації:

- несправність елементів мережі, яка характеризується станами “Справний/Несправний”;
- відсутність контакту в місці з’єднання елементів мережі, яка характеризується станами “Є контакт/Немає контакту”;
- стан “Виключений” у комутаційних апаратів.

Математичний опис Е-моделі і П-моделі представлено формулами (10)–(13).

Нехай алфавіт змінних $B = \{x, d\}$, x – змінна-властивість “Стан”, d – змінна-дія. Тоді алфавіти букв: $A_x = \{a_1, a_2, a_3, a_4\}$, де a_1 = “Включено”, a_2 = “Виключено”, a_3 = “Справний”, a_4 = “Несправний”; $A_d = \{b_1, b_2, \dots, b_5\}$, де b_1 – функція зміни кольору елемента, b_2 – функція малювання рамки навколо елемента, b_3 – функція виводу у файл властивостей елемента, b_4 – функція виводу на екран властивостей елемента, b_5 – функція виводу на друк властивостей елемента. Показник предиката впізнання d залежить від вибору оператора.

$$R(x, d) = x^{a_2} (d^{b_1} \vee d^{b_2} \vee \dots \vee d^{b_5}) \vee x^{a_4} (d^{b_1} \vee d^{b_2} \vee \dots \vee d^{b_5}). \quad (10)$$

Нехай:

Алфавіт змінних $B = \{c_{ij}\}$, алфавіт букв $A = \{a_1, a_2\}$, де a_1 = “Є контакт”, a_2 = “Немає контакту”.

$$P(R_i(x, d), R_j(x, d), c_{ij}) = R_i(x, d) \vee R_j(x, d) \vee c_{ij}^{a_2}; \quad (11)$$

$$\begin{aligned} Q(P_1(R_i(x, d), R_j(x, d), c_{ij}), \dots, P_N(R_i(x, d), R_j(x, d), c_{ij})) = \\ = P_1(R_i(x, d), R_j(x, d), c_{ij}) \vee \dots \vee P_N(R_i(x, d), R_j(x, d), c_{ij}). \end{aligned} \quad (12)$$

Нехай:

Алфавіт змінних $B = \{c_{1..N}\}$, алфавіт букв $A = \{a_1, a_2\}$, де $a_1 = \text{“Є контакт”}$, $a_2 = \text{“Немає контакту”}$.

$$\begin{aligned} I(Q_1(P_1(R_i(x, d), R_j(x, d), c_{ij}), \dots, P_N(R_i(x, d), R_j(x, d), c_{ij})), \dots, \\ , Q_N(P_1(R_i(x, d), R_j(x, d), c_{ij}), \dots, P_N(R_i(x, d), R_j(x, d), c_{ij})), c_{1..N}) = \\ = Q_1(P_1(R_i(x, d), R_j(x, d), c_{ij}), \dots, P_N(R_i(x, d), R_j(x, d), c_{ij})) \vee \dots \vee \\ \vee Q_N(P_1(R_i(x, d), R_j(x, d), c_{ij}), \dots, P_N(R_i(x, d), R_j(x, d), c_{ij})) \vee c_{1..N}^{a_2}. \end{aligned} \quad (13)$$

Формула (14) дозволяє відповісти на запитання про наявність обриву на підстанції:

$$I_1 \vee I_2 \vee I_3 \vee \dots \vee I_{N-1} \vee I_N \equiv 1. \quad (14)$$

Таким чином, даний метод полягає в перевірці предикатної тотожності наявності обриву в мережі і послідовному переході з верхнього рівня моделі на нижній по предикатах, які вказують на наявність розриву, до ділянки з розривом ланцюга.

Метод вимагає виконання наступних операцій:

- видача команди на виявлення обриву:
видача команди може бути виконана оператором або автоматично в реальному режимі часу;
- пошук обривів:
пошук обривів починається з обчислення формули (14). Якщо тотожність виконується, то пошук ділянок здійснюється спочатку в напрямку в ширину по I, а потім - у глибину від I до R;
- надання результатів пошуку:
ділянки, що містять обрив, виділяються функцією d^{b_i} .

Для реалізації методу розроблено алгоритм активізації ділянок з розривом мережі.

Алгоритм активізації ділянок з розривом мережі

Вхідні дані: E-модель; П-модель.

Вихідні дані: активізовані ділянки схеми підстанції.

Нехай:

I_i – поточний аналізований предикат I; Q_i – поточний аналізований предикат Q; P_i – поточний аналізований предикат P; R_i – поточний аналізований предикат R; d^{b_i} – зазначена оператором функція виділення.

ПОЧАТОК

- 1) **ЯКЩО** – тотожність (14) задовольняється;
ТО – для тих предикатів I, що дорівнюють одиниці, виконати продукцію 2.
- 2) **ЯКЩО** – $c_{1..N} = 1$ у I_i ;
ТО – виділити точку з'єднання гілок вузла I_i за допомогою d^{b_i} ;
ІНАКШЕ – для предикатів $Q_i = 1$ предиката I_i перейти до відповідних предикатів P_i і виконати продукцію 3.
- 3) **ЯКЩО** – $c_{ij} = 1$ у P_i ;

- ТО** - виділити точку з'єднання елементів предиката P_i за допомогою d^{b_i} ;
ІНАКШЕ – **ЯКЩО** – предикат $R_i = 1$, на який вказує P_i ;
I
 – предикат R_i ще не оброблявся;
ТО – виділити предикат R_i за допомогою d^{b_i} ;
 4) **ЯКЩО** – не всі предикати I , які дорівнюють одиниці, проаналізовані;
ТО – перейти до наступного предикату I ;
I
 виконати продукцію 2;
ІНАКШЕ – **КІНЕЦЬ**.

Розглянемо рішення С-задачі.

Метод формування системи рівнянь вузлових напруг

Для розрахунку усталеного режиму мережі використовується система рівнянь вузлових напруг, матрична форма запису яких має вигляд [4]:

$$\dot{Y}_Y \dot{U} = \dot{I} - \dot{Y}_\delta \dot{U}_\delta, \tag{15}$$

де $\dot{Y}_Y$ – матриця власних і взаємних провідностей незалежних вузлів n ;

$\dot{U}$ – вектор-стовпець невідомих напруг незалежних вузлів;

$\dot{I}$ – вектор-стовпець струмів в незалежних вузлах;

$\dot{Y}_\delta$ – матриця взаємних провідностей незалежних вузлів щодо вузлів m , напруги в яких відомі (базисного вузла і вузлів, напруги в яких задані);

$\dot{U}_\delta$ – вектор-стовпець напруг вузлів джерел живлення.

З урахуванням активної і реактивної складових матриць $\dot{Y}_Y, \dot{U}, \dot{U}_\delta, \dot{Y}_\delta, \dot{U}_\delta$:

$$\dot{Y}_Y = G_Y - jB_Y, \tag{16}$$

$$\dot{U} = U' + jU'', \tag{17}$$

$$\dot{I} = I' + jI'' \tag{18}$$

система (15) має вигляд:

$$\begin{bmatrix} G_Y & B_Y \\ -B_Y & G_Y \end{bmatrix} \times \begin{bmatrix} U' \\ U'' \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} I' \\ I'' \end{bmatrix} - \begin{bmatrix} G_\delta & B_\delta \\ -B_\delta & G_\delta \end{bmatrix} \times \begin{bmatrix} U'_\delta \\ U''_\delta \end{bmatrix}. \tag{19}$$

Власні і взаємні провідності вузлів розраховуються шляхом послідовного нарощування суми при обході графа:

- взаємна провідність двох вузлів дорівнює взятій з протилежним знаком сумі провідностей гілок, що з'єднують ці вузли;
- власна провідність вузла дорівнює сумі провідностей гілок, які підключені до даного вузла.

Даний метод ґрунтується на предикатній чотирирівневій моделі схеми заміщення (СЗ-модель), яка може бути отримана з П-моделей шляхом необхідних перетворень. Суть методу полягає в скануванні рівнів Q і I з паралельним формуванням матриць системи рівнянь вузлових напруг.

Метод вимагає виконання наступних операцій:

- підрахунок числа незалежних вузлів n і вузлів m , напруга в яких відома;
- формування порожніх матриць – шаблонів із системи (15);

- паралельне формування матриць $\dot{Y}_Y, \dot{I}, \dot{Y}_\delta, \dot{U}_\delta$ при обході в глибину графа СЗ-моделі.

Для даного методу пропонується наступний алгоритм.

Алгоритм формування системи рівнянь вузлових напруг

Вхідні дані: властивості гілок: “Активна складова провідності”, “Реактивна складова провідності”; властивості незалежних вузлів: “Активна складова струму”, “Реактивна складова струму”, властивості вузлів, напруга в яких відома: “Активна складова напруги”, “Реактивна складова напруги”.

Вихідні дані: матриці $\dot{Y}_Y, \dot{I}, \dot{Y}_\delta, \dot{U}_\delta$.

Нехай:

I_i – поточний аналізований предикат I; Q_i – поточний аналізований предикат Q; S – стік обходу; n – кількість незалежних вузлів; m – кількість вузлів, напруга в яких відома; n_{I_i} – номер I_i у схемі заміщення; n_{Q_i} – номер Q_i у схемі заміщення; I_{Q_i} – вузол, з якого перейшли на Q_i ; I_{nextQ_i} – вузол, на який перейшли з Q_i ; $n_{I_{Q_i}}$ – номер I_{Q_i} у схемі заміщення; $n_{I_{nextQ_i}}$ – номер I_{nextQ_i} у схемі заміщення; $\{Q_1, \dots, Q_N\} \downarrow^{I_i}$ – множина покажчиків на гілки, на які посилається I_i , що зберігається в I_i .

ПОЧАТОК

- 1) **ЯКЩО** – $m=0$;
АБО
 – $n=0$;
АБО
 – $n+m=1$;
ТО – **КІНЕЦЬ**.
ІНАКШЕ – обчислити m і n ;
I
 – сформувати шаблони $\dot{Y}_Y, \dot{U}, \dot{I}, \dot{Y}_\delta, \dot{U}_\delta$.

- 2) **ЯКЩО** – поточний предикат I_i ;
ТО – помістити в $S \{Q_1, \dots, Q_N\} \downarrow^{I_i}$ з вказівкою приналежності до I_i ; **I**
 – **ЯКЩО** – властивість I_i “Активна складова напруги” $\neq 0$;
ТО – помістити в $\dot{U}_\delta$ у позицію $[n_{I_i} - n]$ значення властивості I_i “Активна складова напруги”;
I – помістити в матрицю $\dot{U}_\delta$ у позицію $[n_{I_i} - n + m]$ значення властивості I_i “Реактивна складова напруги”;
ІНАКШЕ – помістити в матрицю $\dot{I}$:
 у позицію $[n_{I_i}]$ значення властивості I_i “Активна складова струму”
 і в позицію $[n_{I_i} + n]$ значення властивості I_i “Реактивна складова струму”;

- ІНАКШЕ** – перейти до продукції 3.
- 3) **ЯКЩО** – поточний предикат Q_i ;
ТО – **ЯКЩО** – властивість I_{Q_i} “Активна складова напруги” = 0;
ТО – додати до існуючого в $\dot{Y}_Y$ значення:

у позиції $[n_{I_{Q_i}}, n_{I_{Q_i}}]$ і $[n_{I_{Q_i}} + n, n_{I_{Q_i}} + n]$
 значення [властивість Q_i “Активна складова провідності”]
 і в позиції $[n + n_{I_{Q_i}}, n_{I_{Q_i}}]$
 значення [(властивість Q_i “Реактивна складова
 провідності”) $\times (-1)$]
 і в позиції $[n_{I_{Q_i}}, n + n_{I_{Q_i}}]$
 значення [властивість Q_i “Реактивна складова провідності”];

I – додати до існуючого в $\dot{Y}_Y$ значення:
 у позиції $[n_{I_{nextQ_i}}, n_{I_{nextQ_i}}]$ і $[n + n_{I_{nextQ_i}}, n + n_{I_{nextQ_i}}]$
 значення [властивість Q_i “Активна складова провідності”]
 і в позиції $[n + n_{I_{nextQ_i}}, n_{I_{nextQ_i}}]$
 [(властивість Q_i “Реактивна складова провідності”) $\times (-1)$]
 і в позиції $[n_{I_{nextQ_i}}, n + n_{I_{nextQ_i}}]$
 значення [властивість Q_i “Реактивна складова провідності”];

I

– **ЯКЩО** – властивість I_{nextQ_i} “Активна складова напруги” = 0;

ТО – додати до існуючого в $\dot{Y}_Y$ значення:
 у позиції $[n_{I_{Q_i}}, n_{I_{nextQ_i}}]$ і $[n_{I_{nextQ_i}}, n_{I_{Q_i}}]$
 і $[n + n_{I_{Q_i}}, n + n_{I_{nextQ_i}}]$ і $[n + n_{I_{nextQ_i}}, n + n_{I_{Q_i}}]$
 значення [властивість Q_i “Активна складова
 провідності”]
 і в позиції $[n + n_{I_{Q_i}}, n_{I_{nextQ_i}}]$ і $[n + n_{I_{nextQ_i}}, n_{I_{Q_i}}]$
 значення [(властивість Q_i “Реактивна складова
 провідності”) $\times (-1)$]
 і в позиції $[n_{I_{Q_i}}, n + n_{I_{nextQ_i}}]$ і $[n_{I_{nextQ_i}}, n + n_{I_{Q_i}}]$
 значення [властивість Q_i “Реактивна складова
 провідності”].

4) **ЯКЩО** – поточний аналізований предикат Q_i ;

ТО – **ЯКЩО** – властивість I_{Q_i} “Активна складова напруги” $\neq 0$;

I

– властивість I_{nextQ_i} “Активна складова напруги” = 0;

ТО – додати до існуючого в $\dot{Y}_\sigma$ значення
 у позиції $[n_{I_{nextQ_i}}, n_{I_{Q_i}} - n]$
 і $[n_{I_{nextQ_i}} + n, n_{I_{Q_i}} - n + m]$ значення
 [властивість Q_i “Активна складова провідності”]
 і в позицію $[n_{I_{nextQ_i}}, n_{I_{Q_i}} - n + m]$
 значення [властивість Q_i “Реактивна складова провідності”]
 і в позицію $[n_{I_{nextQ_i}} + n, n_{I_{Q_i}} - n]$
 значення [(властивість Q_i “Реактивна складова провідності”) $\times (-1)$];

АБО

– **ЯКЩО** – властивість I_{nextQ_i} “Активна складова напруги” $\neq 0$;

I

– властивість I_{Q_i} “Активна складова напруги” = 0;

ТО – додати до існуючого в $\dot{Y}_\sigma$ значення :

у позиції $[n_{I_{Q_i}}, n_{I_{\text{нед}Q_i}} - n]$
 і $[n_{I_{Q_i}} + n, n_{I_{\text{нед}Q_i}} - n + m]$ значення
 [властивість Q_i "Активна складова провідності"]
 і в позиції $[n_{I_{Q_i}}, n_{I_{\text{нед}Q_i}} - n + m]$ значення
 [властивість Q_i "Реактивна складова провідності"]
 і в позиції $[n_{I_{Q_i}} + n, n_{I_{\text{нед}Q_i}} - n]$ значення
 [властивість Q_i "Реактивна складова провідності" $\times (-1)$].

- 5) **ЯКЩО** – усі вершини графа СЗ-моделі проаналізовані;
ТО – помножити на (-1) наступні елементи матриці $\dot{Y}_Y$:
 $[k, k]$, $[n + k, n + k]$, $[n + k, k]$, $[k, n + k]$,
 де k приймає послідовно усі значення номерів незалежних вузлів;
I
 – **КІНЕЦЬ**.
ІНАКШЕ – приступити до аналізу наступної вершини графа;
I
 – перейти до продукції 2.

Таким чином, запропоновані методи дозволяють автоматизувати вирішення задач аналізу конфігурації мережі і розробляти більш ефективні за критерієм часу вирішення пакети прикладних програм для АСДУ.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бунин В., Анопренко В., Ильин А. и др. SCADA-системы: проблема выбора. – Современные технологии автоматизации, 1999. – № 4. – С. 6–24.
2. Бондаренко М.Ф., Дудар З.В., Збітнєва М.В. Моделі електричних мереж і методи автоматичного формування їх топологій // Вісник ЖІТІ. – 2002. – № 1 (20). – С. 90–97.
3. Шабанов-Кушнарєнко Ю.П. Теория интеллекта: Математические средства. – Харьков: Вища шк. Изд-во при Харьк. ун-те, 1984. – 143 с.
4. Идельчик В.И. Электрические системы и сети. – М.: Энергоатомиздат, 1989. – 592 с.

БОНДАРЕНКО Михайло Федорович – доктор технічних наук, професор, ректор Харківського національного університету радіоелектроніки.

Наукові інтереси:
 – автоматизовані системи диспетчерського управління.
 Тел.: (0572) 43-30-58,
 E-mail: swell@kture.kharkov.ua.

ДУДАР Зоя Володимирівна – кандидат технічних наук, професор, завідувач кафедри програмного забезпечення ЕОМ Харківського національного університету радіоелектроніки.

Наукові інтереси:
 – автоматизовані системи диспетчерського управління.
 Тел.: (0572) 40-94-46,
 E-mail: swell@kture.kharkov.ua.

ЗБІТНЄВА Майя Вячеславівна – аспірант кафедри програмного забезпечення ЕОМ Харківського національного університету радіоелектроніки.

Наукові інтереси:
 – автоматизовані системи диспетчерського управління.
 Тел.: (0572) 40-94-46,
 E-mail: swell@kture.kharkov.ua.

у позиції $[n_{I_{Q_i}}, n_{I_{\text{нес}Q_i}} - n]$
і $[n_{I_{Q_i}} + n, n_{I_{\text{нес}Q_i}} - n + m]$ значення
[властивість Q_i "Активна складова провідності"]
і в позиції $[n_{I_{Q_i}}, n_{I_{\text{нес}Q_i}} - n + m]$ значення
[властивість Q_i "Реактивна складова провідності"]
і в позиції $[n_{I_{Q_i}} + n, n_{I_{\text{нес}Q_i}} - n]$ значення
[властивість Q_i "Реактивна складова провідності" $\times (-1)$].

- 5) **ЯКЩО** – усі вершини графа СЗ-моделі проаналізовані;
ТО – помножити на (-1) наступні елементи матриці $\dot{Y}_r$:
 $[k, k]$, $[n + k, n + k]$, $[n + k, k]$, $[k, n + k]$,
де k приймає послідовно усі значення номерів незалежних вузлів;
I
– **КІНЕЦЬ**.
ІНАКШЕ – приступити до аналізу наступної вершини графа;
I
– перейти до продукції 2.

Таким чином, запропоновані методи дозволяють автоматизувати вирішення задач аналізу конфігурації мережі і розробляти більш ефективні за критерієм часу вирішення пакети прикладних програм для АСДУ.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бунин В., Анопренко В., Ильин А. и др. SCADA-системы: проблема выбора. – Современные технологии автоматизации, 1999. – № 4. – С. 6–24.
2. Бондаренко М.Ф., Дудар З.В., Збітнєва М.В. Модели електричних мереж і методи автоматичного формування їх топологій // Вісник ЖІТІ. – 2002. – № 1 (20). – С. 90–97.
3. Шабанов-Кушнарєнко Ю.П. Теория интеллекта: Математические средства. – Харьков: Вища шк. Изд-во при Харьк. ун-те, 1984. – 143 с.
4. Идельчик В.И. Электрические системы и сети. – М.: Энергоатомиздат, 1989. – 592 с.

БОНДАРЕНКО Михайло Федорович – доктор технічних наук, професор, ректор Харківського національного університету радіоелектроніки.

Наукові інтереси:

– автоматизовані системи диспетчерського управління.

Тел.: (0572) 43–30-58,

E-mail: swell@kture.kharkov.ua.

ДУДАР Зоя Володимирівна – кандидат технічних наук, професор, завідувач кафедри програмного забезпечення ЕОМ Харківського національного університету радіоелектроніки.

Наукові інтереси:

– автоматизовані системи диспетчерського управління.

Тел.: (0572) 40-94-46,

E-mail: swell@kture.kharkov.ua.

ЗБІТНЄВА Майя Вячеславівна – аспірант кафедри програмного забезпечення ЕОМ Харківського національного університету радіоелектроніки.

Наукові інтереси:

– автоматизовані системи диспетчерського управління.

Тел.: (0572) 40-94-46,

E-mail: swell@kture.kharkov.ua.